

Seria C. 222161

No. 41.

CUNOSTINTE FOLOSITOARE

Seria C.

DIN LUMEA LARGĂ

SUB DIRECTIVA REDACȚIONALĂ A D-LUI PROF. UNIVERSITAR
I. SIMIONESCU

BCU Cluj / Central University Library Cluj

PE URMELE LUI ROBINSON CRUSOE

DE

I. SIMIONESCU

Profesor Universitar

Seria C. **CĂRTEA ROMÂNEASCĂ** No. 41.

„CUNOȘTINȚE FOLOSITOARE”

Seria A. „Știință pentru toți”

- No. 1. Cum era omul primitiv de *I. Simionescu.*
2. Viața omului primitiv de *I. Simionescu.*
3. Gazurile naturale de *I. Simionescu.*
4. Albinele de *T. A. Bădărău.*
5. Diabetul, îngrășarea, gălbănirea de *Dr. Căhănescu.*
6. Raze vizibile și invizibile de *C. V. Gheorghiu.*
7. Viața microbilor de *Dr. I. Gheorghiu.*
8. Furnicile de *T. A. Bădărău.*
9. Viața plantelor de *I. Simionescu.*
- 10—11. Pasteur de *C. Moțaș.*
12. Soarele și luna de *I. Simionescu.*
13. Telefonie fără fir de *Tr. Lalescu.*
14. Porumbeii mesageri de *V. Sadoveanu.*
15. Planeta Marte de *Ion Pașa.*
16. Dela Omer la Einstein de *General Șe. Paruțescu.*
17. Cum vedem de *Dr. I. Glăvan.*
18. Razele X. de *Al. Cișman.*
19. Omul dela Cucuteni de *I. Simionescu.*
20. Protozoarele de *I. Lepși.*
21. Fulgerul și trăsnetul de *C. G. Brădeșanu.*
22. Nebuloasele gazoase de *M. E. Herovanu.*
23. Bacteriile folositoare de *I. Popu-Câmpeanu.*
24. Scrisori cerești (Meteorite) de *I. Simionescu.*
25. Din istoricul electricității de *Stel. C. Ionescu.*
26. Mercur și Venus de *C. Negoiaș.*
27. Reumatism și arteroscleroza de *Dr. M. Căhănescu.*
28. Oameni de inițiativă de *Apostol D. Culea.*
29. Henri Ford de *Ing. N. Ganca.*
30. Musca de *I. Mureșanu.*
31. Ciupercile de *I. Popu-Câmpeanu.*
32. Cifrele de *G. M. Lăzărescu.*
33. Animale de demult de *I. Simionescu.*
34. Lămurirea popoului de *I. Simionescu.*
35. Din viața oamenilor întreprinzători de *Apostol D. Culea.*
36. Societatea națiunilor de *Artur Gorovei.*
37. Ficatul și boalele lor de *Dr. M. Căhănescu.*
38. Electrochimia și electroliza de *N. N. Botez.*
39. Noțiuni de electricitate de *Ing. Casetti.*
40. M. Berthelot de *M. Zupan.*
41. Isoare actuale de energie de *E. Severin.*
42. Goethe ca naturalist de *Prof. I. Simionescu.*

Seria B. „Sfaturi pentru Gospodari”

- No. 1. Ingrijirea păsărilor de *Prof. C. Moțaș.*
2. Despre tovarășii de *Preot C. Dron.*
3. Despre scariatina de *Dr. I. Gheorghiu.*
4. Livada din sâmburi de *G. Gheorghiu.*
5. În jurul casei de *M. Lupescu.*
6. Casa de *I. Simionescu.*
7. Morcovul și alte legume de *P. Roziade.*
8. Sifilisul de *Dr. E. Gheorghiu.*
9. Temeiul îmbunătățirii vitelor de *D. G. Chițoiu.*
10. Votul obșteșc de *A. Gorovei.*

SERIA C

No. 41

CUNOȘTINȚE FOLOSITOARE
DIN LUMEA LARGĂ

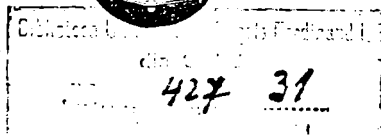
Pe urmele lui Robinson Crusoe

DE

BCU Cluj / Central University Library Cluj

I. SIMIONESCU

Profesor Universitar

EDITURA „CARTEA ROMANEASCA“, BUCUREȘTI

494.—980

A apărut:

222161

CALENDARUL GOSPODARILOR

PE

1931

intocmit de

I. SIMIONESCU

Profesor Universitar

Cel mai apreciat și mai românesc calendar, apare de 11 ani, bucurându-se din ce în ce de o cătare mai mare.

Ca supliment gratuit: un frumos portret al M. S. Regelui Carol al II-lea.

Lei 30.

Se găsește la toate librăriile din țară.

Robinson Crusoe.

Nu cred să fie unul dintre cărturarii, care, ca elev de școală, să nu fi cefit vestita carte a lui Daniel Defoe „Robinson Crusoe“. Tradusă în toate limbile, e o lectură căuiată a copiilor, dornici pretutindeni să afle despre lucruri și țări depărate).

Puțini însă știu că Robinson Crusoe, a existat, în carne și oase, acum mai bine de două sute de ani; descrierea întâmplărilor lui, nu sunt născociri de ale scriitorului englez, ci peripeții trăite.

Numele adevărat a lui Robinson Crusoe era Alexandru Selkirk, scoțian de origine și bun cărmaciu. Pe când naviga cu corabia „Cinque-Ports“, s'a sfădit cu căpitanul vasului. Acesta, drept pedeapsă, l'a dat jos din vas, pe cea dintâi insulă întâlnită în drum. S'a nimerit să fie o insulă nelocuită, Juan Fernandez, din largul Oceanului Pacific, în dreptul Americii-de-Sud.

Și astfel a rămas Selkirk, singur cuc, pe o insulă în afară cliar de drumul obișnuit al corăbiilor.

1) *Robinson Crusoe* este tradusă și în Românește. Trimețându-se un mandat postal de lei 60 se poate căpăta de la librăria „Cartea Românească“ București.

Fu părăsit numai cu ce avea pe dânsul; i s'a mai lăsat o pușcă, ceva praf, tutun, un topor, un cuțit și alte câte-va unelte, precum și biblia, ne-lipsită marinarului englez.

A stat așa, fără să vadă tipenie de om, 4 ani și 4 luni. După ce i se sdrențuise hainele de pe el, își asvârliă în spate piei nedubite de capre pe care le prindea din goană. Drept adăpost ș'a clădit o colibă din crengi. Mânca buruieni, rădăcini de plante, vânat ori pești. Retrăia viața omului preistoric.

Se deprinsese să alerge așa de iute din stâncă în stâncă, în cât prindea capra fără laț; ca să-i treacă de urât, ca și copiii, își creșta numele în coaja copacilor.

Până la cele din urmă se sălbătăcise cu totul, uitând chiar să vorbească. Ca să scape de șoricimea care-i rodea, la început, și talpa cismelor din picioare, a fost silit să domesticească niște pisici sălbătăcite, rămase pe insulă din cine știe ce naufragiu.

Ca să-și treacă vremea, se juca cu o pisică și o capră, domesticite, care se țineau de el pretutindeni. Noroc însă că era tânăr. N'avea de cât vre-o 30 ani.

Prin luna lui Decembre 1708, două corăbii „Duke“ și „Dutchess“, se avântură cu gând de piraterie, în Oceanul Pacific, străbătând Strâmtoarea lui Maggelan. Și fiindcă scorbutul dăduse printre mateloți, s'au abătut spre insula Juan Fernandez, după apă și carne proaspătă. Mare a fost mirarea corăbierilor, oameni umblați și încercați, când au zărit un foc, pe insula care o știau pustie. Au crezut de odată că e lumina de pe vre-o corabie ancorată înaintea lor.

A doua zi, nevăzând nici urmă de corabie, s'au

scoborât pe uscat câți-va marinari, ca să cercezeze. Spre sară aduc cu el „un om, îmbrăcat cu piei de capră și la înfățișare sălbătăcit“.

Și astfel, datorită unei întâmplări, Selkirk ajunge iarăși între oameni; învață a vorbi, ia parte la câte-va lupte date de pirați, iar după alți patru ani, prin 1711, se întoarce în Anglia, mai sărac de cum plecase.

Atunci i-a trecut prin minte, că ar putea scăpa din nevoi, istorisind tot ce a suferit în anii trăiți în singurătate.

S'a apucat să descrie peripețiile sale de pe Insula Juan Fernandez.

Matelot iscusit, nu era însă prea deprins cu condeiul. De aceea urmă sfatul unui prieten, ca să arate manuscrisul tânărului scriitor, Daniel Defoe ajuns în Anglia la o oarecare vază. Defoe luă manuscrisul, îl ținu câtă-va vreme și apoi îl înapoia autorului spunându-i că nu poate să scoată mare lucru din el.

Peste cât-va timp apare însă cartea: Robinson Crusoe; Daniel Defoe repede ajunge vestit și bogat.

Alexandru Selkirk, adevăratul Robinson, cel care și-a trăit viața reală de pustnic, moare sărac și uitat.

Așa se întâmplă de multe ori în viață. Câți dintre învățații care s'au strădănit zeci de ani ca să descopere ceva, nu mor în sărăcie, pe când cei care pun în practică principiul descoperit, huzuresc în bine.

Dacă Alexandru Selkirk a fost eroul aventurilor descrise de cătră Defoe, pe insulele singuratică din Oceanul Pacific, adesea ori s'a repetat păcătia marinarului scoțian. Au mai fost și alți Robinsoni.

Unul din ei a trăit vreme îndelungată pe o insulă din arhipelagul Galapagos, despre care va fi vorba în aceste pagini.

Așa a fost un soldat din Ecuador, numit Camilo Casonova.

Face parte din niște soldați pedepsiti, din pricina unei revoluții încercate în Ecuador, trimise apoi pentru colonizare în una din insule.

Seful acestor coloniști, un anumit Cobos, se purta însă în chip barbar cu supușii lui. Unul din aceștia, Casonova, fu pedepsit cu exilul pe o altă insulă, *Indefatigable*.

Tovarășii care l'au transportat, avură ordin să nu-i leze decât un mic vas cu apă și un cuțit de bucătărie fără vârf. Din bunătatea lor i-au mai dat câte-va sdrențe de schimb și puține chibrituri.

Asvârlit pe o insulă fără apă, la început era dezolat. Numai instinctul de viață și speranța, cele două puternice taine care pe mulți fac să treacă pragul desnădejdei, l'au oprit să nu-și curme zilele. Se hrănea mai mult cu carne de broască țestoasă; sângele îl bea în loc de apă. Dormea la marginea mării, printre leii-de-mare, care veneau până la dânsul fără frică.

Pe urmă instinctul de viață birui. Căută să se adapteze la izloarea în care fu exilat. Drept adăpost, își construi o colibă de frunze. Apă de izvor lipsea. Se mulțumi cu rezervorul natural ce aveau Cactușii în trunchiul lor umflat și verde. Ca să-și dea seamă de cum trece vremea, încreștă pe un copac zilele, ca pe un roboj, pe altul lunile și pe al treilea anii, căci așa ș'a dus viața trei ani și jumătate, în care timp numai odată a avut contact cu oamenii.

Niște corăbii s'au rătăcit până lângă insula lui,

și toate rugămintele desnădăjduite n'au vroit să-l scape din chinul de iad. I-au lăsat de ale mâncării, avea haine și duși au fost, spre adâncă durere a celui exilat. Enigma abea mai târziu o află.

Dușmanul lui de moarte, care-l asvârlise pe insulă, a fost mai crud decât ș'ar putea cineva în chipul.

Pe cealaltă parte a insulei, de unde se afla el, călăul lui puse o inscripție, în vederea corăbiilor care întâmplător ar trece pe acolo: „Să nu cumva să salvați omul care se află pe insulă; e un imediat criminal“.

Purtarea lui Cobos însă făcu să se revolte comiștii și să-l omoare. Numai așa și chinul lui Robinson luă sfârșit. Ca și adevăratul Robinson, așa aproape să vorbească.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

II.

Insulele Galapagos.

Robinson Crusoe a trăit izolat pe insula Juan Fernandez.

După ce a fost salvat, a trebuit să slujească câțiva ani pe corăbiile de pirăți. Aceștia își aleseră ca bază de atac, parăgătele greu de desberit din insulele Galapagos. Robinson a trăit pe aici un timp, înainte de a se întoarce în Anglia. Cum s'a nimerit însă și insulele Galapagos erau nelocuite atunci, cum nelocuite au rămas și azi.

Sunt însă foarte interesante din toate puncte de vedere.

Descrierea lor e o pagină din marea carte a naturii, plină de atâtea taie.

Sunt vreo 16 mai mari și altele mărunte. Pe un Atlas de școală toate abea sunt însemnate cu un punct, în dreptul ecuatorului, la o distanță vreo 800 kilometri de coasta Ecuadorului, republica din America-de-Sud.

Două din ele (Albemarle și Indefatigable) sunt cea mai mari. Celelalte formează ca un roiu de stânci în jurul lor.

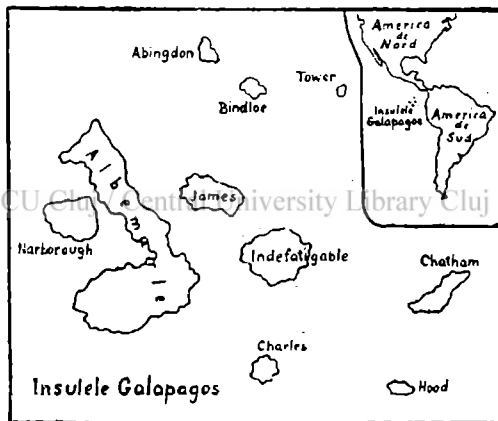

Fig. 1. Arhipelagul Galapagos.

Cel dintăi care le-a cunoscut a fost un conducător al Inkașilor, poporul care locuia în Peru pe vremea când a fost cucerit de Pizarro, cel timporanul lui Cristofor Columb.

Cele dintăi relațiuni scrise, le a dat însă Fernand Tomas de Berlanga, al treilea episcop de Panama trimis de regele Carol al 5-lea al Spaniei, să descopere Peru și să vadă isprăvile sălbătăciei din Pizarro.

Pe vremea aceea (1535), puțin după moartea lui efan cel Mare, omul încă nu era stăpân deplin, upra mărilor și a vânturilor. Și astfel când Ber-rga ajunsese cu corăbiile sale în apele liniștite de ecuator pânzele nu se mai umflară.

În neputința de a fi cârmuite, corăbiile jucau pe ciul nesfârșit al Oceanului ca oglinda de liniștit, rătăcind la întâmplare, ca niște bucăți de plută vârlite pe apa dintr'un vas. Așa au ajuns în umul curentului rece, ce vine dinspre Chile și ucă spre larg. (Curentul Humboldt). Corăbiile ră mânate, fără voia oamenilor din ele în spre' us. Ingrijorarea era mare. Proviantul se ispră- ca, ca și apa de băut. Mare a fost bucuria tutu- ra când au zărit, într'o bună zi, o dungă mai chisă, pe luciul liniștit al Oceanului. Era scă- rea!

Au ancorat în fața unei insule. Ce amară amă- re însă au simțit, când n'au găsit nici iarbă pen- u caic nici apă de băut.

Au căzut la marginea unei insule pustii „cu o getație săracă și neagră de arsă ce era. Pare că unnezeu a lăsat să cadă o ploaie de pietre“ rie episcopul amărât că vede cu ochii peirea. apă îndelungă trudă scapă din prinsoarea liniș- i Oceanului și neospitalitatea insulelor, numite de „Las Islas Encantadas“ Insulele biăstămate. ăstămate, pentru că sunt numai stânci, fără ve- tație mărunță și fără apă de băut. Blăstămate ntru că corăbiile pe vremea de liniște atmosfe- ă, sunt împinse de curenții marini, ca suflata un duh necurat, către aceste insule pustii.

În jurul insulelor s'au creiat apoi legende; pe : s'ar afla comori îngropate de cătră Inkașii fu- Ńi de groaza spaniolilor. Astfel numai se mai ăntura anume din vreme'n vreme câte-o coră-

bie spre insulele Octanului. Nu găseau comori; în schimb nu știau marinarii cum să fugă de ele mai repede.

În a doua jumătate a veacului al 17-lea Insulele erau mai des cercetate, mai ales de către pirati. Găseau adăpost sigur; nu se temeau că vor fi urmăriți.

Insulele formau portul natural, de unde dădeau câte o raită după pradă și se întorceau îndărăt ca să ascundă comoara capturată.

Din notarea observărilor căpitanilor de corăbii plângerea era comună: Insulele sunt pustii; numai păsări blânde, foci nenumărate și mai ales broaște țestoase uriașe, dau viață stâncelor ca de sgură. „Pe unele din ele nu se văd nici copaci, nici burueni, nici iarbă ci numai vre-o câți-va cațuși, ca niște stâlpi, înfipti lângă țărniță“.

În această perioadă a pirateriei, cade și traiul mai îndelung al lui Robinson.

După ce se isprăvi perioada piratilor, insulele fură vizitate mai des de către vânătorii de foci, dela sfârșitul veacului al 18-lea.

Cam pe această vreme să relatează și despre cel dintâi locuitor, un irlandez, instalat pe una din insule. Trăia într'o colibă și cultiva cartofi ori pepeni verzi, pe care-i vindea corăbierilor pe rachiu sau bani. Era un nebul ori un maniac; nu știa decât să se îmbete.

Vreme de 300 de ani, de când au fost descoperite, au rămas astfel nelocuite. Când Ecuadorul s'a scuturat de jugul spaniol în 1835, au cuprins și insulele Galapagos. Atunci încolți gândul să fie colonizate. Cei dintâi coloniști fură 80 soldați grațiatii dela pedeapsa cu moartea, pentru că au luat parte la un complot. Colonia creșcu prin aducerea ocnașilor, devenind astfel din „Azilo de la Paz“

cum fuse botezată întâi, un soi de Insula Dra'cului. Coloniștii nu se dădeau la muncă, după cum de altfel și munca era grea din cauza condițiilor climaterice, neprielnice pentru plantări sau creșterea vitelor. Pe vremea când Darwin (1835) a vizitat-o erau vre-o 300 coloniști. În 1845 n'au rămas decât 25. Colonia încetu! cu încetul s'a dispersat.

O nouă încercare de colonizare, în 1870, a dat răsunătoare greș. În 1880 altă încercare rămase fără efect.

În schimb insulele încep a fi cercetate de către exploratori științifici. În ele a stat Darwin, peste cinci săptămâni, în anul 1835, cu ocazia înjurului lumii pe vasul Beagle. De aici s'a adunat marele naturalist prețioasele observațiuni, folosite la întemeierea ideii de selecțiune naturală. Fauna bogată a insulelor, așezate în dreptul ecuatorului, dar și la locul de îmbinare a curenților rece venit dinspre polul sud cu marea caldă a Oceanului Pacific, a atras apoi pe mulți cercetători; expediții științifice dese ori au avut drept țintă studierea acestor insule. Una din ele, la scurtă durată avu loc în 1923. Din publicarea cărții de seamă, de către W. Beebe, sunt luate în mare parte cele cuprinse în paginile ce vor urma.

III.

Caracterul fizic al Insulelor.

Dealungul coastei americane, Oceanul Pacific are prea puține insule, mici puncte, adesea neminate pe un atlas obișnuit, decât cu numele lor. Un asemenea răsădit mărunt, e arhipelagul Galapagos.

Cea mai mare, Albemarle, nu e mai lungă de 125 km., distanța dela București la Sinaia. Cea mai cunoscută e Indefatigable, dar mai ales Chatham, estică, mai în calea corăbiilor rătăcite pe întinsul liniștit al Oceanului Pacific.

O descriere sugestivă a arhipelagului, este datorită lui Melville.

„Să ne închipuim că s'au descărcat vre-o 25 de grămezi de cenușe, unde-va pe un loc viran dela marginea orașului. Înălțate apoi ca niște munți, sunt înconjurate de apa ce a acoperit uscatul. Așa numai își poate face ori cine o idee exactă de Insulele Blăstămate. Sunt mai mult o îngrămădire de vulcani stânși. Au înfățișarea unor pământuri arse după un incendiu mare.

E îndoelnic dacă se pot găsi pe fața pământului locuri mai neospitaliere decât aceste insule. Cimitire părăsire de multă vreme, orașele năruite, au o înfățișare tristă. Dar ca tot ce e legat de om, deșteaptă simțiminte de înduioșare, de și pline de durere. Cât privește izolarea, pădurile imense dinspre nord, ori câmpurile de ghiață ale Groenlandei, reprezintă pentru un observator tot ce poate fi pustietate mai groaznică. Totuși schimbările aduse de anotimpuri domolește senzațiile de urât.

Adevăratul blăstăm asupra insulelor este că pe ele nu se abate nici o schimbare. Tăiate de ecuator nu cunosc nici toamnă nici iarnă; rar cade pe ele câte un ropot de ploaie.

Ca și harbuzii siriaci care plesnesc când sunt lăsați în soare, tot așa și ele plesnesc mereu expuse la dogoreala cerului ecuatorial.

„Fie-vă milă“, pare că se tânguesc aceste pământuri; „trimeteți un Lazăr să-și moaie degetul în mare și să ne răcorească, căci ne arde focul vesnic“.

Altă caracteristică a acestor insule, este că nu pot fi locuite.

Se dă ca tipic exemplu de ruină, faptul că șacalii au invadat pustiurile Babilonului pline cu bălării. Insulele blăsătmate nu poate da ospitalitate nici măcar celor mai hidoase fiare. Omul sau lupul le ocolesc. Broaște țestoase, șopârle, painjeni uriași și șerpi, monștrii naturii plină de imaginație, formează populațiunea lor. Nu se aude pe ele nici un glas, nici un muget, nici un urlet, ci cel mult un șuer“.

Insulele reprezintă vârfulurile unor vulcani, cu erupțiuni și în zilele noastre, așa încât lava aproape că n'a avut vreme să se răcească deal-inele. Peste tot se văd bolovani ruginiți, scursori de gură aspră. Nici măcar lichenii, cele dintâi scoarte de vegetale care îmbracă pietrele, n'au avut vreme să se prindă peste tot.

Cel dintâi care a dat o hartă a acestor insule în veacul al 17-lea, Cowley, le descrie în chipul următor:

„Nu sunt prea înalte, iar cele mai multe stâncoase și goale, căci pe ele nu se găsește nici arbore, nici iarbă, numai câți-va cactuși ca niște stâlpi, înalți de 3—3½ m. Dela rădăcină și până în vârf sunt tot una de groși ca piciorul unui om și numai spini. Nu sunt buni de nimic, nici măcar de ars“.

Impresiile variază după insula lângă care a ancorat mai întâi corabia. Căci dacă pe unele lava să rădică deadreptul din valurile oceanului, cu niște păreți surpați, fără vegetație, fără apă, pe altele (Fig. 2), gura surpată a unui crater formează un port minunat, pe marginea căruia gălgăie vlața mai ales a păsărilor, care te primesc cu gălgăie și bucurie.

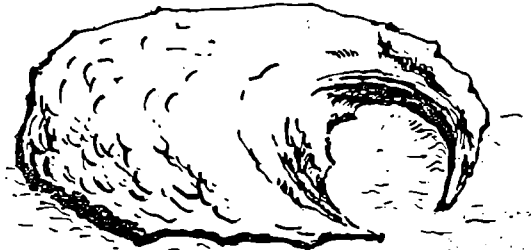
Vulcanii sunt și azi în activitate. Descrieri asupra erupțiunii lor nu lipsesc. Una din cele mai complete a fost dată de Morrell, în 1825.

„Era în ziua de 14 Februar la ceasurile 2 de noapte. Mantaua neagră a nopții acoperea întinsul Oceanului Pacific, de nu se vedea nici una din insule. Pe când în jurul nostru domnea liniște de moarte, deodată auzirăm niște detunături, care cutremurată văzduhul, pare că ar fi izbucnit zeci de mii de tunete. În acelaș timp se luminea văzduhul, așa încât ar fi umplut de groază pe cel mai curajos. Indată mi-am dat seama că a izbucnit unul din vulcanii de pe I. Narborough, liniștit în ultimii zece ani. Cuvintele pe care le pot folosi, nu sunt în măsură să deie cetitorului o cât de slabă reprezentare a frumuseței groaznice ce se desfășura înaintea noastră.

Cerul era numai o pară, din care se lăseau milioane de stele căzătoare și meteore, pe când flăcările se rădicau măcar la 600 m. în văzduh. Partea cea mai splendidă și mai impresionantă a acestui tablou, urma de acum înainte. La 4½ spre ziuă, se revărsă din crater un puhoi de foc, trecut peste marginea craterului. Văzurăm cum râul de foc își căuta drum spre apă în șerpuii iuți, cale de 5 kilometri. Curentul de lavă lat de vre-o 100 m. părea că e un râu de fier topit ce iese dintr'un furnal. Măcar că muntele avea coasta repede, lava se îngrămădea în depresiuni, de unde țâșnea în toate părțile, căutând să ajungă cât mai repede la mare. Oceanul urla, ferbea, ca și când în cuprinsul lui ar fi un război. Temperatura aerului era de 64°, iar a apei de 66. Atmosfera era ferbinte, de nu putea fi respirată. Marea era numai piatră ponce, care plutea pe fața apei“.

Toate insulele sunt vulvanice. Indefatigabile, arc

forma unei carapace, cu vârful cam la 700 m. deasupra nivelului mării, un crater stins. Însula întreagă e numai moșuroaie, cratere mai mărunte, ca o piele plină de buboaie. Golfurile sunt cratere năruite. Pământul e sgură de lavă, cu muchi atât de ascuțite, în cât taie pielea ciubotei ca un briciu. La fiecare pas blocurile se desprind; adevărate lavine de cenuse și bucăți de sgură se formează. La fel sunt și celelalte insule, (Fig. 2).

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Fig. 2

Modelul insulei Tower.

Pe insule cade ploaie, dar rară, din Ianuar până în April. Apa se afundă repede prin crăpăturile de lavă, la adânc, așa încât un izvor e o minune. Pâraie sunt și mai rare.

„Farmecul celei dintâi insule neospitaliere ce o vezi întâi în cale, este ceva de nedeseris și atracția acestor insule goale este cu totul nelămurită. Un pământ numai cratere, pe care răsar nenumărate grămezi de ruini de stânci; arbori scortșoși înălbiți de aburii sărați, cu crengi îndoit și chinuite; minunați cactuși, a căror făpturi rigde răsar din blocuri de lavă neagră; tabloul acesta, ori cât de adevărat ar fi în descrie-

rea goală a faptelor, nu poate să lămurească sentimentul tainei, ce ne îndemna tot mai departe, mereu cu întrebarea în gând ce se mai ascunde după cea mai apropiată stâncă de lavă uscată. Impresia străinului este întărită prin liniștea desăvârșită ce domnea peste tot. Din când în când e dreptul, se auzea cântecul scurt și dulce al unei mierle sau al unei cintițe din vre-un tufăriș. Tipetul unui pescăruș făcea să se simtă și mai adânc, liniștea deplină. Peste noapte lipseau și aceste sunete. Nici o insectă nu bâzâia, nici o broască nu orăcăia și chiar când vântul răcoros bate mai tare, nu făcea să fâșâie nici o frunză. Loviturile micilor valuri în țărnul petros cu încetul făceau parte din tăcerea generală. Dacă noi, care trăiam tihnit și bine pe corabie, simțeam liniștea, ce impresie trebuie să fi făcut celor naufragiați? Condamnatul din Ecuador, exilat pe una din aceste insule, a trăit trei ani în deplină singurătate, înconjurat de o liniște ca într-un spațiu fără aer. (Beebe).

IV.

Vegetația.

Caracterul vulcanic al insulelor, lava proaspăt ieșită din adânc, abea răcorită, lipsa de ploaie sau prea puțină umezeală sărată răscolită din valuri, arșița dogorătoare a soarelui ecuatorial, toate la un loc sunt condițiuni neprielnice pentru o vegetație bogată, așa cum așezarea geografică ar presupune.

Blocuri de stânci negre stau îngrămădite, colțurate, cu muchii ascuțite, ca în niște ruini. N'a fost vreme ca plugul mărunț al atmosferei să arc

dele necesare chiar pentru prinderea licheni-
De aceia vegetația insulelor e săracă. Repre-
icoana vremurilor geologice, când plantele
stre abea pun stăpânire pe uscatul de curând
din spuma valurilor ori din adâncul pământ-

redomină cactușii, acele minuni vii ale naturii
știu să sugă și din piatra seacă ultima pică-
de umezeală, pe care o îngrămădește, strop
trop de înfimă micime, în trunchiul cărnos,
t ca o lumânare, fără frunze și numai sulți
apărare peste tot trupul, împotriva oricărui
nal însetat. Înalți de 3—3¹/₂, groși cât pi-
l unui om, cactușii presărați pe stâncile ca
late, par stâlpi, trunchiuri dintr'o pădure in-
iată. Prin părți mai adăpostite unii călători
riu suprafețe verzi, cu înfățișarea pașiștei să-
ase, inviorătoare. E numai o înșelătorie a na-
mască de verdeată pe un substrat uscat,
n spirit de economie, dar și din năzuința de
amuseșare, natura a recurs la un truc ingenios.
ales arbuștii, spinoși, chinuți, au frunze câte-
numai în vârful ramurilor. Restul trunchiului
un vreas, cu aparența morței, dar ascunzând
dâncul inimei o slabă șuviță de viață, înde-
ă ca să ducă hrană puținelor frunze din vâri.
rența deci e de viață, întocmai precum pe la
cătră toamnă, funigiei încălciti printre țepii
ilor de câmp, în o anumită bătaie a soarelui,
sformă câmpul uscat într'o strălucire de pe-
cu filigrane de argint.

burile, plantele anuale, au o viață de zile.
l cad ploile rare, viața isbucnește. În două
înâni au înflorit, au dat fructe. Mor de tim-
a, bucuroase că au avut vreme să deie se-
e.

Locul e neprielnic. Semintele trebuie să ajungă cât mai departe, pe o cât mai largă suprafață. Poate dau de condițiuni mai prielnice, curându-se de o viață mai lungă, mai tihnită decât a părinților. Dar dacă pământul e ingrăt, adică care încolțesc trebuie numai decât și cu orice chip, să crească și să deie fructe. Această legea neînfrântă a perpetuării speciei, a grăsimii și a înflăcărilor pentru odraslele lor, fie ele vietăți mult sau puțin, care pot să-și desmerde cu vorbe grațioase copiii.

De aceea vegetația întreagă de pe insulele blănde, e o pavăză de sârmă ghimpată, iar fructele ori fructele cu tot soiul de mijloace sunt să a fi răspândite, spini ori cârligăse.

În toată îmbrăcămintea vegetală a insulelor, aceste două categorii de plante își împart domeniul. Sau rezervoare de apă, cu trunchiul verde și frunzele ce par uscate, numai țepi și spini. Și unele și altele arată o adaptare minunată la condițiunile climatice ori cele fizice ale solului.

Numai pe vârful unora dintre insule, unde nu se adună din evaporarea mării, le îmbracă cu scufie umedă mai mare parte din an, pot crește arbori mari, dar schilodiți și chinuți. Dacă pot suge apa trebuitoare prin rădăcini, o iau mult mai greu din umeda atmosferă ce le înconjoară.

V.

Viața animală.

Dacă lumea plantelor, legată de pământul și de aerul mai sigur, lavă nemăcinată de ploii, este de o simplitate care nu corespunde zonelor ecuatoriale, lumea animală care se găsește pe insulele, lumea animală în schimb e atât de originală, încât a atras atenția tuturor

pecii multe nu prea sunt, mai ales pe insulă, tre animalele terestre; în schimb există o boie individuală neîntrecută, cârduri și roiuri fără șit.

aiul animalelor e în zona de luptă dintre ocean scăt. Prin numărul lor, prin originalitatea foror e ca o lume din trecutul vieții pământului, rată în singurătatea întinsului Ocean, pe unde enii nu se prea abat.

cia ce a isbit întotdeauna călătorii scoborâți ori care din insulele arhipelagului, este blâna animalelor de tot soiul. Nu se tem nici unele itele, nici de om.

ând episcopul Fray Tomas de Berlanga, cel âi care a dat o descriere asupra insulelor, a irșit leturghia de mulțumire Domnului, că l'a bat în sfârșit de liniștea omorâtoare a Oceanuși a dat peste uscat, a avut drept martori la ra religioasă cârdurile de lei-de-mare. Au icelin valuri și s'au îngrămădit în jurul puținilor rozi, de lângă altarul improvizat cătând spre eni cu priviri iscoditoare, curioși și fără nici ială.

e deasupra crucii, înălțată între cactuși, păe sburau încet, așezându-se pe ea ori pe steace fâlfâia alături. Era un tablou asemenea ceare se povestește din viața lui Francisc din se. În scrisoarea pe care o trimese Regelui, copul nu putuse să nu pomenească de accaminune nemai auzită, „Păsările nu fugeau de ci se lăsară prinse cu mâna“.

ceasta este prima impresie ademenitoare asututuror călătorilor. Nici un animal nu se spele eareni. Văzându-i pentru întâia oară îi lua it făpturi din lumea lor. Acel Casonova, poit că a stat trei ani singur singurel într'o in-

sulă, dormea noaptea pe plajă, păzit de cârdirile de foie ce-l înconjurau din toate părțile.

Beebe povestește lucruri de necrezut. Cormoranii, păsări pe la noi uricioase și răutăcioase, lăsau luate de pe cuib ca și cloștele din casă.

„Ceia ce m'a minunat dela început a fost cîmpul cum se purtau păsările. Erau două mierle hătrâne și un pui ce nu-și lepădase încă îmbrăcămîntea de tuleie. Când m'am oprit, s'au apropiat de mine; una a venit să ciupească un fir de nisip de pe vârful încălțămintei. Mergeam încă mai departe și ele mă urmau. Sburară apoi cel dintâi tufiș din cale și se așezară așa ca să se uite la mine mai atent, drept în ochi“.

Altădată o cucuveică, în toiul zilei, se puse pe pălăria unuia dintre călători. Mierlele din jur s'au retras câți-va pași îndărăt, fără să arăte însă prea mare frică așa cum au vrăbiile la noi, cînd văd o bufniță.

„Se petreceau în insulă, neașteptate și curioase fapte, cu care nu eram deprinși. Dacă s'ar fi dechis înaintea mea un vulcan sau aș fi găsit o petrecere cu pirai, nu m'aș fi minunat mai tare decît acum, văzînd bufnițe care se așeză ziua mai pe pălăria oamenilor, cosași care se sinucid purtîndu-se în calea bufnițelor, ori mierle care se prăvălesc pe plajă, venind să ciupească aripa de casaș, căzută din clonțul bufniței“.

Toate animalele sunt blînde, nebănuitoare. Și pârlele, altfel atît de sperioase, se lasă netezite pe spinare. „Veneau să ne inspecteze pachetele cu lucruri“.

„M'am tîrât spre una din ele, ca s'o fotografiez în plină lumină. Pe cînd mă uitam în aparat aproape era să o calc, așa de blîndă era. Așteptînd să se deie mai la o parte ca să o pot foto-

grafla, o altă șopârlă, bărbat, se târâ printre picioarele mele, ca să ajungă la o femeieșcă din:

Fig. 3. O focă alăptându-și puiul.

apropiere; spre a-i face curte“.

Așa păsările, șopârlele; așa lei de mare, așa fo-

cele. Erau atât de blânde încât, fără bănuială, lăsa-u să li se iei copilul dela sân, cât stăteau răsturnate pe spate, în bătaia soarelui, ca să poată puilul suge mai în tihnă (Fig. 3).

Pe insule nu se găseau animale mamifere, decât porci, câini, măgari ori capre sălbătăcite din animalele domestice lăstate pe insulă de pe vremea încercărilor primilor coloniști.

Nici păsări prea multe nu se află în interiorul insulelor. În afară de câte-va răpitoare, de zi și de noapte, dar care se hrănesc mai mult cu insecte, lumea păsărilor e formată în deosebi din mierle, cintițe.

Pusderia animalelor e la marginea insulelor, acolo unde valurile se sbat mereu lovindu-se de stâncile de lavă, răscolind belșugul de hrană. Bogăția imensă de vețuitoare aici se îngrămădesc lângă camera nesecată a naturii. Aice e noianul de păseri, aice enormele armate de animale acvatice, dela foci până la broaște testoase ori șopârle de mare din lumile trecute.

Aproape nu există alt loc pe fața pământului, unde pe o suprafață restrânsă să se găsească un furnicar de viață mai plin.

Pe insula Tower, cea mai apropiată de ecuator, vârful de vulcan, cu craterul rupt drept golf adăpostit, păsările erau așa de multe încât formau nouri groși când sburau.

Un cârd de 500 de Fregate, păsări din neamul pescarilor, se așezară pe bucata de sârmă ce lega stâlpții de radio între ei. Sute de păseri palmipede din genul Sula sburau în jurul corăbicii. La marginea mării pe plaja de nisip, pare că era un parc înflorit. Mii și mii de păseri, cloceau ouăle puse în gropi de nisip. Niște Fregate, cu gușa roșie, unflată de-i acoperea pieptul, formau buchete de

bujoare. Celelalte păsări care cu picioarele violete, măslinii, roșii, verzi, albastre, foiau ca vermi, fără să le pese de omul ce păsea printre ele.

Fig. 4
Cormoran.

le neteza, le apuca de aripi, le fotografia, fără nici o rezistență.

Pe alte insule stau și clocesc nenumărați Cor-

Fig. 5.—Pinguin.

morani. Aceste păsări trăesc și la noi în cârdui mari prin dcltă, Pe când la noi într'una cloacă-

nesc. într'o gălăgie asurzitoare și într'un neastâmpăr de cioară, aici cormoranii aproape au pierdut obișnuința de a sbura. Aripile sunt înclirnite iar mersul li e legănat ca al unei păsări de baltă.

Alătura de cormorani, sunt și Pinguinii, păsări legate de ghețurile dinspre polul sud. Prezența lor ca animale arctice în apropierea ecuatorului, nu se poate explica decât prin curentul rece venit din ținuturile polare și învăluind parte din insule. Sunt cei mai pitici și cei mai nordici din neamul lor, dar au aceleași înfățișări și obiceiuri ca și rudele lor depărtate. Se salută, se uită serios, sunt tacticoși în mers, ca niște oameni ne grăbiți care socot că pe lume numai ei trăesc.

Ca o icoană concretă a acestei lumi originale de vietăți care trăesc la un loc chiar fără mari vrăjmeșii între diferitele categorii de animale, voi reproduce următoarea descriere dată de unul dintre participanții ultimei expediții:

„După o scurtă recunoaștere m'am lăsat pe un minnat tron, săpat în lavă, cu mâner și spe-tează ca pentru un stăpânitor uriaș. În apropiere mea pe o lespede groasă, atât de aproape de mine în cât dacă aș fi întins mâna i-aș fi ajuns, se odihneau 4 pui de lei-de-mare, care se uitau la mine cu multă atenție. Stăteau liniștiți. Erau momente când nici nu mai vroiau să știe de mine închizând ochii ca pentru dormit sau își scărpinau pielea lucioasă, care începea să se usuce.

Un pui nou sosit, începu să zădărească pe unul din cei vechi; la urmă cu toții au prins să se hârjonească, rostogolindu-se ca niște omizi uriașe.

Pretutindeni foiau crabi roși ca para focului, speriați deodată de hârjoana puilor de lei. Unul se cățără până la mine, și-și rotea ochii, priviu-

du-mă într'un chip cu totul curios. Erau peste 500 de asemenea crabi în jurul meu, pistruind lava negricioasă cu tot atâtea pete de culori boghioase.

Câțiva metri mai încolo dormitau părinții puișorilor de lei-de-mare. Puteam să-i bat să-i împing, fără să se trezească. O bătrână șopârlă de mare, se târâ îndărătul tronului meu, de am putut să scriu cu stiloul un A, începutul numelui lor, pe unul din solzii de pe spinare. Puii de lei-de-mare se uitau curioși la noi, apoi unul din ei apucă o pană de pescar de pe năsip, se rostogoli cu burta la soare și începu tacticos să o roadă, mai mult din jucărie. Așa am trăit peste 10 minute, alături de lei-de-mare.

Dincolo de spuma valurilor ce veneau să se lovească de țărm, se arătau sub apă umbre cenușii. Îmi explicam de ce puii de foci, ca niște mielușei înspăimântați, ieșeau din apă și se îngrămădeau pe țărm. Fugeau de singurul dușman ce-l aveau în apă, rechinul hrăpăreț cu gura numai pumnale. Pe uscat erau în afară de pericol.

Dacă blândețea păsărilor din I. Galapagos este în general uimitoare, unele sunt chiar cu totul fără frică. O păsăruică era înaintea mea și vroiam să o fotografiez. Când m'am dat ceva îndărăt ca să pregătesc aparatul, văd că oglinda se întunecă dintr'odată. Păsăruica se așezase pe obiectiv și ciupea inelul de alamă din jur".

VI.

Animale din alte vremuri.

Toți câți au vizitat I. Galapagos, nolanul animalelor de pe ele le amintea icoana timpurilor geologice, când pe fața pământului domneau forme hidoase de tot soiul de reptile.

După cele spuse, pe insulele numai vulcani, mamifere terestre nu se găsesc decât din acele câteva animale domestice rămase de pe urma încercărilor de colonizări. Capre, porci, măgari, pisici, ba chiar și vite sălbăticate sunt puzderie, crescute în libertate, adaptate la mediul sgârcit în ale hranei.

Sunt în schimb multe mamifere, acuatice: foci și lei de mare.

Caracteristica vertebratelor de pe insule sunt însă reptilele; nu numai că se găsesc în mare număr, dar au și înfățișări care aduc aminte de acele din era secundară.

Aici trăesc vestitele broaște țestoase uriașe.

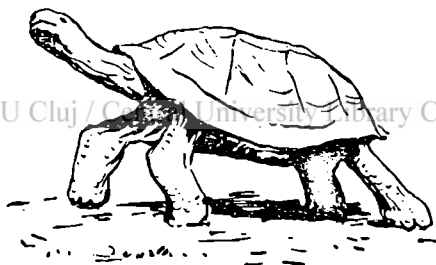

Fig. 6
Broască țestoasă.

Erau puzderie dar din an în an se împuținează. Noroc că trăiesc mult, unele și până la 500 de ani; altfel ar fi cu totul dispărute, căci mai ales omul le distruge cu nemiluita, de când au fost cunoscute și până'n ziua de azi.

De demult erau decimate din cauza cărnei și a grăsimii.

La începutul veacului al 19-lea, Căpitanul Porter, spune că veneau corăbii să le încarce cu sutele, unele spre a fi omorâte îndată, altele spre a

fi ținute pentru vremuri de nevoie, căci trăesc chiar un an fără să mănânce.

Sunt mari, unele abea le pot ridica 6—8 oameni. Pe carapacea lor în grădinile zoologice, încăleacă copiii.

Merg greoi, ca elefanții; pășesc rar și măsurat, ridicând covata grea din spate la 30—60 cm. dela pământ. Gâtul lung, cam de $\frac{1}{2}$ metru, e subțire și numai piele, iar capul, mic, e ca de șarpe. Pe insulele unde e iarbă puțină și izvoare de loc, se hrănesc cu cactuși zămoși. Cele care locuiesc pe părțile mai rădicate, rup frunzele scortoase, sau un lichen, asemănător cu acel care crește la noi pe brazi.

Mai mult decât mîncarea, pentru ele e apa. Nu doar că le trebuie să se bălăcească ori să beie la fiecare ceas, dar când dau de apă poți să le omori că nu o părăsesc până ce nu se satură din plin, ca și cămila.

Pentru aceia fac drumuri lungi, de jos dela tăr- mul mării, până sus pe podiș, unde se întâmplă să fie câte un izvor ori să se strângă apă după ploaie.

„Când a ajuns la apă, scrie Darwin, își vâră botul până la ochi; întâmple-se ce s'ar întâmpla, nu se mișcă ci lacom o soarbe în înghițituri rari, cam 10 pe minută. Unele urcă la drum spre apă, altele, sătule scoboară, pe când altele înghiț cu lăcomie“.

Sătule, pot răbda până la anul, când cade iarăși ploaia.

Incolo sunt animale pașnice. Nu le auzi de regulă glasul, decât în perioada ferbințelor. Atunci însă bărbatul scoate sunete care s'aud până la 100 metri în jur.

Nenorocirea lor e că au carne gustoasă. E pei-

rea neamului lor. „Cine a mâncat odată carnea broaștei țestoase de aceea, nu-i mai place multă vreme să mănânce altfel de carne. Au atâta grăsime pe spinare, că nu e nevoie nici de unt nici de slănină pentru ca să se pregătească carnea lor. Din grăsime se scoate un oloiu, la gust mai bun decât untdelemnul“.

Pentru acest oloiu căutat se făceau expediții întregi. Când din fiecare animal aveau se scoate 4—11 litri de oloiu, își închipuie oricine pustuirile făcute de oameni ca să adune câte 2—3000 de litri de oloiu.

În vremurile din urmă mai sunt căutate și pentru grădinile zoologice din lumea întreagă.

Din cauza aceasta zile multe nu au. Vor mări în curând lista animalelor dispărute din cauza omului.

Broaștele țestoase sunt uriașe, dar încolo, seamănă cu celelalte. Mai mare curiozitate deșteaptă șopârlele de mare, asupra cărora Darwin a atras pentru întâia oară atenția. „Am văzut odată crocodili în apă sărată; dar pentru mine a fost tot atât de uimitor să văd ieșind din mare șopârle, cum ar fi fost dacă vedeam delfini într'un lac sau păsări cântătoare într'un râu“ (Beebe). De altfel e singura șopârlă de mare de pe pământ, așa cum trebuie să fi fost nenumărate pe vremea domniei lor din era secundară.

Sunt lungi de peste un metru, cu trupul negricios, greu, purtat de 4 picioare, cu puternice gliare la degete, cu care se cațără pe stânci. Coada puternică e turtită lateral, ca să le servească la înotat. Solzii pe trup sunt mărunți; pe cap sunt mari, rădicați, iar dealungul spinării stau ca niște țepi până la vârful cozii. Trăiesc în cârduri nenumărate, dar nu în largul mării, ci într'o zonă îngustă dela țărm, unde sunt algele, cu care se hrănesc.

unt șopârle care pasc iarba din mare.
lața lor este astfel foarte regulată.

Noaptea dorm în peșterile săpate de valuri sau
în cre-o crăpătură din lava întărită. După ce ră-
măsoarele, ies din culcuș, pe la 8—9, așteptând
lunul, spre a putea să pască algele care rămân
în retragerea apei. Mănâncă numai odată'n zi.
Oua aceea se soresc cât e ziua de lungă pe

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Fig. 7.

Cap de Șopârlă-de-mare.

staci, unde nu ajung valurile. Noaptea nu iese
din culcușul lor" (Beëbe).

sunt animale pasnice. Se amestecă printre foci,
și și privesc pe oameni. Nu dușmănesc pe ni-
mae, nici n'au dușmani. Își duc viața în tihnă-
nu norocoase decât neamurile ei, broaștele țes-
toase. Când se mânie chiar ele între ele, cel mult
se umflă, de crezi că sunt alte arătări. Nu mușcă,
nu sgârie și nu lovesc cu coada. Nu se supără

nici măcar când câte un crab se preumblă pe lungul spinării. E dreptul le aduce un serviciu: curăță de Căpușe.

Nu tot atât de bine le merge șopârlilor de uscat, din care una neam cu Leguanul din America și mai hidoasă la înfățișare decât cea de mare.

Nu e așa de lungă, de-și tot are aproape 1 m. Trăind pe uscat, s'a îmbrăcat în haine mai mădure. Solzii mari de pe cap sunt ca de aur, cei de pe buze verzi, iar de pe gusă galbeni. Restul ce

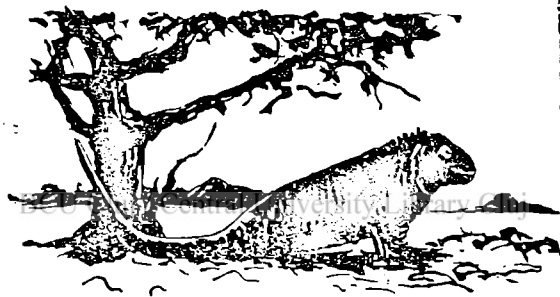

Fig. 8

Șopârlă-de-uscat.

ului e un mozaic din toate culorile. Mult mai tăioase și mai hârțagoase de cât cumetrele din mare, se apără cu coada, rotundă dar și dinții cam periculoși.

Și ea se hrănește mai mult cu plante, mai puțin cu insecte.

Și una și alta apar ca rămășițele unor lucruri dispărute.

BIBLIOTECA

CUNOȘTINȚE FOLOSITOARE

Cuprinde o atât de variată listă de broșuri, în cât n'are păreche în țară, iar în minoritate sunt puține biblioteci la fel.

Ort ce trebuie pentru viață se găsește în această colecțiune, cea mai ieftină din țară se tipăresc la noi. Nu poate lipsi din biblioteca nici unui cărturar de la sate ori oraș.

Alte broșuri cuprind cunoștințe necesare pentru bacalaureat.

A apărut:

I. SIMIONESCU

Profesor Universitar

OAMENI ALEȘI

Vol. II

ROMÂNII

Ediția II-a

Lei 90

Cuprinde biografiile celor mai însemnate personalități ale neamului nostru.

IEFTIN ȘI PLIN DE ÎNVĂȚĂMINTE ESTE VOLUMUL

VIAȚA SFINȚILOR

DE

M. SADOVEANU ȘI D. D. PĂTRĂȘCANU

Volum cu numeroase planșe minunate executate. Lei 35.

11. Creșterea porcilor de *C. Oescu*.
12. Viermii de mătasă de *T. A. Badărău*.
13. Oftica sau tuberculoza de *Dr. E. Gheorghiu*.
14. Pelagra de prof. *V. Babeș*.
15. Alegerea semintelor de *C. Lacrițianu*.
16. Creșterea păsărilor de prof. *C. Moțaș*.
17. Rătăcirii bolșeviste de *Maior I. Mihai*.
18. O stupină dintr'un roiu de *N. Nicolaescu*.
19. Cum se întemeiază o vie de *D. M. Cădere*.
20. Răsădnița și plantele de răsăd de *V. Sadoveanu*.
21. Leuzia de *Dr. E. Gheorghiu*.
22. Meșteșugul vopsitului cu burueni de *Art. Gorovei*.
23. Cum orbim de *I. Glăvan*.
24. Păstrarea carnei de porc de *G. Gheorghiu*.
25. Calul de prof. *E. Udrișchi*.
26. Doctorul în casă de *Dr. O. Apostol*.
27. Cum trebuie să ne hrănim de *E. Severin*.
28. Lămurirea legii dărilor de *Iuliu Pascu*.
29. Beția de *Dr. Emil Gheorghiu*.
30. Lămurirea Constituției de *Artur Gorovei*.
31. Boale parazitare la animale, care trec la om de *C. Motoc*.
32. Folosiște nesocotite în gospodărie de *I. Simionescu*.
33. Mama și copilul, de *Dr. M. Miancatide*.
34. Indrumări spre sănătate, de *Dr. I. Bordea*.
35. Despre hrană, de *Dr. I. Bordea*.
36. Omul și societatea de *Al. Giuglea*.
37. Bucătăria sătenței de *Maria Col. Dobrescu*.
38. Sfecla de Zahăr de *C. Lacrițianu*.
39. Încălșarea pamântului de *I. M. Dobrescu*.
40. Friguri de baltă de *Dr. T. Dumitrescu*.
41. Banul de *A. Giuglea*.
42. Sfaturi practice de *Ing. A. Schorr*.
43. Lămurirea Calendarului de *A. Giuglea*.
44. Coniunctivita granuloasă de *Dr. I. Glăvan*.
45. Burueni de leac de *A. Volanschi*.
46. Sfaturi casnice de *Maica Raluca*.
47. Cultura tomatelor de *I. Isvoranu*.
48. Rețete pentru gospodine de *Maica Raluca*.
49. Lingoarea de *Dr. I. Dumitrescu*.
50. Blenoragia sau sculamentul de *Dr. N. Ioan*.
51. Practica agricolă de *A. Bejenariu*.
52. Apa de băut de *Dr. I. Băluțeanu*.
53. Tifosul Exantematic de *Dr. Tudor Dumitrescu*.
54. Boalele animalelor de *I. Popu-Câmpeanu*.
55. Lucrări din pănușile de porumb de *Titus G. Minea*.
56. Cartoful de *I. Popu-Câmpeanu*.
57. Cum să trăim de *Dr. F. Grünfeld*.
58. Lucrări din paie și sorg de *Titus G. Minea*.

Seria C. „Din lumea largă“.

- No. 1. Ucraina de *G. Năstase*.
2. Cehoslovacia de *I. Simionescu*.
3. Munții Apuseni de *M. David*.
4. Fintanda de *I. Simionescu*.
5. Bucovina de *I. Simionescu*.
6. Basarabia de *G. Năstase*.
7. Dobrogea de *C. Brătescu*.
8. În spre polul sud de *I. Simionescu*.

10. Marea de Azur de *I. Simionescu*.
11. Măsta înălțată de călător de *C. Mureșan*.
12. A. Șaguna și I. Lupăș.
13. Căminul lui Ștefan de *I. Simionescu*.
14. Români de peste Nistru de *V. Harea*.
15. Ardealul de *I. Simionescu*.
16. Lituania de *G. Năstase*.
17. Câmpia Transilvaniei de *Ion Popu-Câmpeanu*.
18. Moldova de *I. Simionescu*.
19. Români din Ungaria de *I. Georgescu*.
20. Jud. Turda-Arieș de *I. Mureșeanu*.
21. Țara Hațegului de *Gavril Todica*.
22. Sp. C. Haret de *I. Simionescu*.
23. Danemarca de *Magda D. Nicolaescu*.
24. N. Milescu în China de *I. Simionescu*.
25. Cetățile moldovenești de pe Nistru de *Apostol D. Cgih*.
26. Români din Bulgaria de *Em. Bucuța*.
27. Valea Jiului din Ardeal de *P. Hossu-Longin*.
28. Țara Bârsei de *G. Orghiaan*.
29. Vechiul ținut al Sucevei de *V. Ciurea*.
30. Macedo-Români de *Tache Papahagi*.
31. Români din Banatul Jugoslav de *Pr. Bizerea*.
32. Coasta de Azur de *I. Simionescu*.
33. Elveția de *Traian G. Zaharia*.
34. Maramureșul de *Gh. Vornicu*.
35. Austria de *I. Simionescu*.
36. Belgia de *Traian Gh. Zaharia*.
37. Afganistanul de *I. Simionescu*.
38. Anastasia Șaguna de *Dr. I. Lupăș*.
39. Blajul de *Alexandru Lupășu-Melin*.
40. Marea Neagră de *Dr. I. Lepși*.
41. Pe urmele lui Robinson Crusoe de *I. Simionescu*.

Seria D. „Știință aplicată“

- No. 1. Fabricarea săpînului de *A. Schorr*.
2. Motorul Diesel de *Ing. Casetti*.
3. Industria Pariumului de *E. Severin*.
- 4.—5. Aerul lichid de *Ilie Matei*.
6. Industria Azotului de *L. Caton*.
- 7.—9. Locomotiva de *Ing. Casetti*.
10. Aeroplanul de *Dr. V. Anastasiu*.
11. Baloane și dirijabile de *C. Mihailescu*.
12. Betonul armat de *Ing. N. Ganea*.
13. Gări și trenuri de *G. Șadbeci*.
14. Instalarea unei sonerii electrice de *Stel. C. Ionescu*.
15. Aparat de Radiofonie de *Lt. M. Zapan*.
16. Tiparul de *V. Romanescu*.
17. Ce se scoate din cărbuni de *C. V. Gheorghia*.
18. Industria materiilor colorante de *G. A. Florea*.
19. Fotografia de *Locot. M. Zapan*.
20. Industria zahărului de *G. I. Baboianu*.
21. Șase montaje de radio de *Locot. M. Zapan*.
22. Cineratografia de *Locot. M. Zapan*.
23. Automobilul de Căpit. de aviație *M. Pantazi*.
24. Fabricarea sticlei de *G. A. Florea*.
25. Gazele otrăvitoare de *Lt. M. Zapan*.
26. Împănarea pășunilor de *A. C. Ionescu*.